

BETER GEREGELD

Voorbeelden en handvatten
hoe het beter kan voor ONDERNEMERS
met minder en betere regels

VOORWOORD

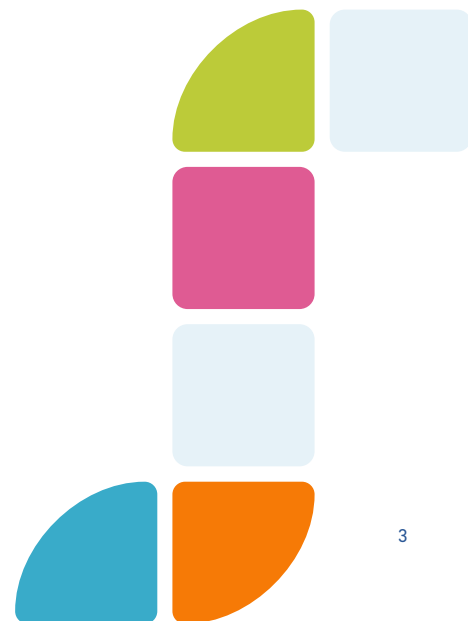
VAN REGELDRUK, NAAR REGELRUST

Ondernemers hebben oplossingen voor alle grote maatschappelijke transitie en opgaven. Van het verbeteren van bestaanszekerheid van mensen, het bouwen van nieuwe woningen, tot innovaties die de energietransitie versnellen. Helaas lopen ondernemers nog te vaak tegen grenzen en beperkingen aan waardoor deze oplossingen nog onvoldoende worden benut.

Regeldruk is al jaren het grootste knelpunt voor ondernemers. Ondernemers hebben de afgelopen jaren de regeldrukkosten en rapportageverplichtingen explosief zien toenemen. Ze zijn steeds meer geld kwijt om maar te bewijzen dat ze aan de regels voldoen. De enorme regeldrift staat de (door)groei van bedrijven in weg en zet een rem op ondernemerschap en het oplossend vermogen van ondernemers.

Minder, en betere regels stellen ondernemers in staat om te doen waar zij goed in zijn: ondernemen en problemen oplossen. Van regeldruk, naar regelrust. In deze handreiking doen we een aantal concrete voorstellen om de steeds verder toenemende regeldruk een halt toe te roepen. Het document is een verdere uitwerking van de Ondernemersagenda 'Vernieuwen, Versnellen, Verbinden' die ondernemersorganisatie MKB-Nederland begin juli 2024 publiceerde.

Jacco Vonhof
MKB-Nederland

INHOUDSOPGAVE

Van regeldruk, naar regelrust	2
1. Regeldruk, een hoofdpijndossier	8
1.1. Grootste knelpunt ondernemers	9
1.2. Gevolgen	9
1.3. Oorzaken	9
1.4. Waarom heeft het beleid tot nu toe niet gewerkt?	10
1.5. Lessen uit het verleden	11
1.6. Aan de slag	11
2. Genezen	12
2.1. Meetbare reductiedoelstellingen	13
2.2. MKB-Indicatorprogramma: merkbaar & meetbaar snoeien	13
2.3. Regeldruk in de uitvoering	15
2.4. Laaghangend fruit	18
3. Voorkomen	24
3.1. Focus op uitvoering	25
3.2. Scherp waarborgen tegen regeldruk aan (ex-ante toetsing)	25
Bijlage 1 Recente negatieve adviezen ATR	28
Bijlage 2 Regeldrukvermindering in de zorg	32

.....

**“BUREAUCRACY
IS THE DEATH
OF ANY
ACHIEVEMENT.”**

.....

ALBERT EINSTEIN

WAT IS REGELDRUK?

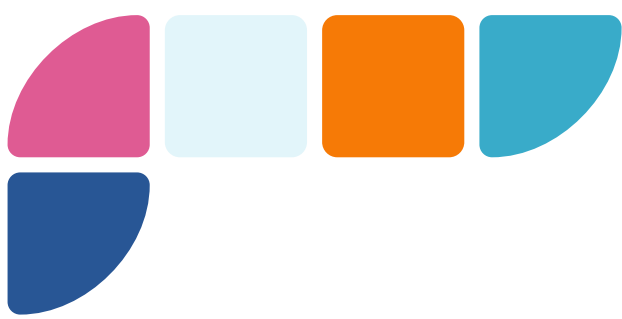
Bij het beoordelen van regeldrukkosten gaat het om kosten die voortvloeien uit informatieverplichtingen en inhoudelijke verplichtingen, waaronder aan toezicht gerelateerde verplichtingen, op basis van wet- en regelgeving.

- **ADMINISTRATIEVE LASTEN (AL)** zijn de kosten voor het bedrijfsleven en/of burgers om te voldoen aan informatieverplichtingen voortvloeiend uit wet- en regelgeving van de overheid. De EU heeft in 2023 een -25% reductiedoelstelling vastgesteld voor rapportageverplichtingen die het gevolg zijn van Europese verplichtingen.
- **INHOUDELIJKE NALEVINGSKOSTEN** zijn de directe kosten die samenhangen met de naleving van inhoudelijke verplichtingen (vaak aanpassingen van bedrijfsprocessen en verplichte investeringen).
- **NATIONALE KOP:** implementatie van een EU-richtlijn in NL recht, die verder gaat dan gezien de Europese Richtlijn strikt genomen noodzakelijk is, of waarbij sprake is van een te strenge interpretatie door de toezichthouders, opgelegd in de vorm van beleidsregels of instructies.
- **TOEZICHTLASTEN** zijn het gevolg van toezicht op naleving van wet- en regelgeving (vaak administratieve lasten, maar ook kosten toezichthouders).

1. REGELDRUK, EEN HOOFDPIJNDOSSIER

1.1. GROOTSTE KNELPUNT ONDERNEMERS

Regeldruk kost tijd, geld en zet een enorme rem op ondernemerschap en innovatie in Nederland. Daarom doen we hier voorstellen om tot minder en betere regels te komen, om zo de groei in het mkb aan te jagen. De sterk toegenomen regeldruk kwam begin dit jaar als grootste knelpunt uit de bus in onze Ondernemerspeiling¹ en als belangrijkste issue in de Ondernemersenquête² over de Europese verkiezingen. En lang niet alle regeldruk komt (rechtstreeks) uit Brussel. Kortom, er is werk aan de winkel.

1.2. GEVOLGEN

Concurrentiekracht

De Nederlandse concurrentiekracht holt achteruit en onze industrie vloeit weg. Onlangs werd bekend dat Nederland is gedaald van plaats 5 naar plaats 9 op World Competitiveness Ranking van IMD. We scoren op meerdere punten slechter dan voorheen, waaronder efficiëntie van de overheid en regulering van het bedrijfsleven.

Complexiteit & productiviteit

Inmiddels wordt zo'n tweederde van de regeldrukkosten van mkb'ers besteed aan de inhuur van externen. Er is een rapportage- en controle industrie ontstaan, die maar blijft uitdijen. Mensen en middelen die veel productiever ingezet kunnen worden. PWC³ schat in dat door overregulering op controle en compliance, enkele honderdduizenden hoogopgeleide talenten niet in banen terechtkomen waar ze echt hard nodig zijn. Bovendien leidt de overvloed aan regels tot een forse afname van de productiviteit op de werkvloer, zowel in het bedrijfsleven

als in de publieke sector. Dit is economisch onhoudbaar, vooral omdat de Nederlandse economie volgens het CBS zich in een staat van stagnatie of lichte achteruitgang bevindt, met personeelstekorten als belangrijkste remmende factor.

De overheid is op de arbeidsmarkt een steeds grotere concurrent van bedrijven geworden. Voor elk complex maatschappelijk probleem wordt de oplossing gezocht in nieuw beleid en nog meer regels, waarvoor steeds meer ambtenaren nodig zijn. (Minder productie, meer mensen⁴.)

Kortom, de wissels moeten om en het Hoofdlijnenakkoord biedt daartoe ruim voldoende handvatten. In deze uitgave geven presenteren we concrete handvatten waarmee onnodige regeldruk voorkomen en geschrapt kan worden.

1.3. OORZAKEN

Gebrek aan vertrouwen en risicoacceptatie

Bij de in- en uitvoering van wet- regelgeving lijkt de kern te gaan om het beperken van risico's dat dingen mis kunnen gaan⁵. Symptomen hiervan zijn toenemende regeldruk en rapportagedrift.

Ondernemers zien zich de afgelopen jaren geconfronteerd met een explosie van de regeldrukkosten en een spervuur aan rapportageverplichtingen. En lang niet alle regeldruk komt (rechtstreeks) uit Brussel. De belangrijkste bron van onnodige regeldruk is een grondhouding van wantrouwen. Elke ondernemer is in de ogen van de wetgever in potentie een overtreder of fraudeur en dat

¹ <https://www.vno-ncw.nl/nieuws/driekwart-ondernemers-ziet-ondernemingsklimaat-verder-verslechteren>

² <https://www.vno-ncw.nl/forum/enquete-europese-verkiezingen-minder-regels-en-een-betere-interne-markt>

³ <https://www.pwc.nl/nl/themas/blogs/arbeidspotentieel-onvoldoende-benut-door-overregulering.html>

⁴ <https://www.kennisvandeoverheid.nl/actueel/nieuws/2024/05/22/trends-in-uitvoering-minder-productie-met-meer-personeel>

⁵ <https://www.mkb.nl/ondernemersagenda>

moeten we 100% zien uit te sluiten. Alles moet worden dichtgeregeld, waarbij (de cumulatie van) regeldruk van ondergeschikt belang is. Maar de aanhoudende stroom nieuwe verplichtingen die uit wantrouwen voorkomt, zorgt ook voor een te grote druk op het beperkte aantal handhavers.

Dat maakt ook dat de uitvoering steeds meer richting bedrijven zelf wordt afgeschoven via verplichte checklisten, inventarisaties, registraties, rapportages, keuringen, protocollen, certificeringen, enquêtes, gedragscodes, verplichte meldingen et cetera. Er lijkt bijna geen rem te zitten op de hoeveelheid en gedetailleerdheid van data die de overheid bij ondernemers uitvraagt. Waarbij overlap niet wordt geschuwd, en nieuwe data deze honger van de overheid niet stilt, maar juist verder aanwakkert (omdat weer 'nieuwe risico's' zijn 'ontdekt').

Pieter Hasekamp (CPB) in het FD (12-7-2024)

'Zonder risico's staat alles stil':

"Het gaat dus om een goede balans vinden tussen het beheersen van risico's enerzijds en het belang van economische dynamiek en investeringen anderzijds. Dat speelt niet alleen bij de regulering van het financiële stelsel, maar eigenlijk overal in de samenleving. In een eerdere bijdrage pleitte ik voor simpeler beleid: complexe regels zijn in hun uitwerking vaak contraproductief, tegenstrijdig én vergroten de ongelijkheid. Veel regels vinden hun oorzaak in zaken die in het verleden misgingen. Maar hoe begrijpelijk die 'reparatiereflex' ook is, we moeten ons ook afvragen hoe ver we willen gaan om risico's uit te bannen.

In de klassieke Britse tv-serie Yes Minister gaat minister Hacker op bezoek bij een gloednieuw ziekenhuis dat wel een volledige administratieve en technische staf heeft, maar geen patiënten – dat zou maar onhygiënische toestanden geven. De vergelijking met de antiwitwaseraanpak bij banken dringt zich op: als banken zich gedwongen voelen elk risico uit te sluiten, wordt uiteindelijk geen klant meer geaccepteerd."

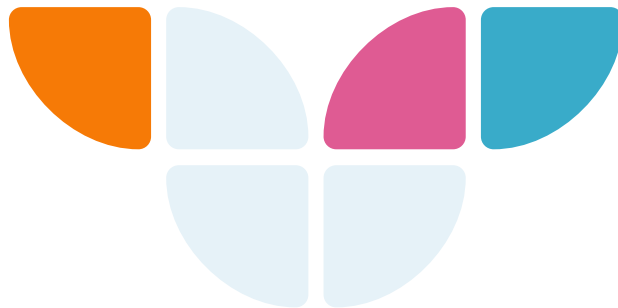
1.4. WAAROM HEEFT HET BELEID TOT NU TOE NIET GEWERKT?

De toegenomen regeldruk is geen nieuw onderwerp, maar het voorkomen en bestrijden ervan is de afgelopen kabinetten onvoldoende van de grond gekomen. Vanaf 2018 zijn de regeldrukkosten volgens ambtelijke inschattingen met bijna 3 miljard euro gestegen ([regeldrukmonitor.nl](https://www.regeldrukmonitor.nl)). Ondanks dat is meer dan de helft van de adviezen van Adviesraad Toetsing Regeldruk (ATR) inmiddels negatief is - wat wil zeggen dat de wet-regelgeving onevenredige regeldrukstijging met zich mee brengt - gaat het merendeel gewoon door.

De Belangrijkste oorzaken waarom het beleid niet gewerkt heeft zijn:

- **Gebrek aan collectieve verantwoordelijkheid:** De aanpak van regeldruk was geen collectieve verantwoordelijkheid (prioriteit) van de afgelopen kabinetten.
- **Geen meetbare doelstellingen:** Er waren geen meetbare reductiedoelstellingen en nullijn afgesproken. Het ministerie van EZ had stok, noch wortel richting andere ministeries.
- **Ontbreken van waarborgen en governance:** Gebrek aan waarborgen & governance in de hele beleids-cyclus (ex-ante, uitvoering, ex-post). De kwaliteit van de beleidsonderbouwing is afgelopen jaren structureel afgenomen. Intern toezicht hierop ontbrak. Te vaak gold: het doelt heiligt de middelen.
- **Gedetailleerde politieke en maatschappelijke akkoorden** leiden in Nederland tot onnodige regeldruk (concludeerden zowel OESO als ATR). Het vaak instrumentele en gedetailleerde karakter van akkoorden – die recht moeten doen aan diverse stakeholders – boden geen ruimte aan manieren om doelen efficiënter te verwezenlijken.

Tegelijkertijd nam de Bureaucratie uit Brussel toe

- **Overdaad aan regelgeving:** Er is ongekend veel en gedetailleerde regelgeving uit Brussel gekomen, wat meestal suboptimale compromissen zijn tussen Commissie, Raad en Europarlement. Er worden nog honderden uitvoeringshandelingen en gedelegeerde handelingen uitgewerkt, waarvan het totaalbeeld aan regeldruk ontbreekt.
- **Gebrek aan zicht op regeldruk:** Er is veel te weinig zicht op potentiële regeldruk van Commissievoorstellen om tot een goede Nederlandse onderhandelingspositie te komen. Hierdoor wordt in de cruciale fase van totstandkoming van voorstellen veel te weinig tegendruk geboden vanuit Nederland.
- **Rapportageverplichtingen:** Brussel heeft te veel en te vaak gegrepen naar het instrument 'rapportageverplichting', wat per definitie niet lastenluw is (en weinig doeltreffend).
- **Nationale koppen op Europese regels:** Nederland zet, vaak met name in de uitvoeringsfase, forse nationale koppen op Europese regels (invulling van relatief open normen).

1.5. LESSEN UIT HET VERLEDEN

Operatie Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (MDW)

Van 1994 tot 2003 werkte de overheid door middel van de MDW-operatie aan het moderniseren van wet- en regelgeving. Aangezien dit over rijksbreed beleid ging, was dit een gezamenlijke inspanningen van alle ministeries. Aanleiding was de constatering dat veel wet- en regelgeving onvoldoende met zijn tijd was meegegaan, onnodig ingewikkeld was en niet meer voldeed waarvoor ze oorspronkelijk was bedoeld. Het streven naar

deregulering ging hierbij hand in hand met het bevorderen van concurrentie en daarmee de economische dynamiek. Er zijn 60 projecten uit voortgekomen waarin behoorlijke slagen gemaakt zijn, alleen tempo lag aanvankelijk te laag.

Nederland koploper

In de tweede helft van de MDW-operatie werd Nederland koploper in Europa in het verminderen van regeldruk. Dat was in de tijd dat er harde, meetbare doelstellingen werden gesteld, die zelfs gekoppeld waren aan de begroting per ministerie (op straffe van een korting dus). In de kabinetten Balkenende I en II werd voor het eerst een nulmeting gedaan, waarna een doelstelling van -25% administratieve lasten (AL) per ministerie werd vastgesteld, gevolgd door een verdere reductie van -10% AL en nalevingskosten. Dit werd ook gehaald. Meetbare, afrekenbare doelstellingen bleken een succesfactor. Inmiddels kent ook Brussel een 'One In, One Out'-beleid (nullijn) voor administratieve lasten met als doel 25% van de rapportageverplichtingen af te schaffen.

1.6. AAN DE SLAG

We moeten dus aan de bak, en het moet anders. Dat realiseert het nieuwe kabinet zich ook. Een nieuwe aanpak is nodig gericht op:

- a. het genezen van de regeldruk en
- b. het voorkomen van een verdere toename van de regeldruk

2. GENEZEN

HET RECEPT

a. Meetbare reductiedoelstellingen

b. Uitvoering en uitbreiding van het MKB-Indicatorprogramma

c. Extra focus op uitvoering en toezicht, rapportageverplichtingen en nationale koppen

d. Een vliegende start met het schrappen van laaghangend fruit

2.1. MEETBARE REDUCTIE-DOELSTELLINGEN

Afrekenbare, meetbare reductiedoelen zijn in het verleden een onmisbare incentive gebleken om regeldruk effectief te verminderen. Om nieuwe onnodige regeldruk te voorkomen, is een nullijn noodzakelijk (wat erbij komt, moet eraf), wat beleidsmakers aanzet tot efficiënter werken.

Voor meetbare reductiedoelstellingen in percentages heb je een in feite een nulmeting nodig. Aangezien een nulmeting van alle regeldruk erg kostbaar en tijdrovend is, maar we wel al sectorale nulmetingen hebben, is de *optimale inzet*:

1. *Generiek*: One In, One Out (euro erbij, euro eraf / nullijn), inclusief nationale koppen op richtlijnen en verordeningen: Een *nullijn* is een ijzersterke incentive voor beleidsmakers om onnodige regeldruk en nationale koppen te voorkomen, zo blijkt uit internationaal vergelijkend onderzoek van EZ.
2. *Sectoraal*: -25% regeldruk per MKB-Indicatorsector

2.2. MKB-INDICATOR-PROGRAMMA: MERKBAAR & MEETBAAR SNOEIEN

Het MKB-Indicatorbedrijf is een succesvolle methode waarbij vijf vergelijkbare bedrijven binnen een mkb-sector worden doorgelicht op regeldruk: kosten en werkbaarheid. Het is de enige methode die daarmee zowel meetbaarheid als merkbaarheid combineert, en waarbij het ministerie van EZ, branches en MKB-Nederland samenwerken. In de 6 sectoren die al zijn doorgelicht kunnen we een snelle start maken met het verminderen van regeldruk.

Methode

Alle verplichtingen waarmee een ondernemer te maken heeft worden geïnventariseerd (binnen de bedrijven zelf). Vervolgens worden de regeldrukkosten berekend. Een grotere groep ondernemers uit de betreffende sector beoordeelt de verplichtingen op werkbaarheid. De methode werkt en levert **een nulmeting** per sector op waaraan een meetbare doelstelling kan worden gekoppeld.

Door verplichtingen met hoge kosten en eisen met slechte werkbaarheid te vereenvoudigen, wordt de regeldruk optimaal verlaagd. **Een target van -25% regeldruk per indicatorbedrijf** (lees sector) is haalbaar. Vereenvoudiging in de ene branche werkt vaak door (en telt mee) in andere branches. De grootste knelpunten zijn gerelateerd aan het werkgeverschap.

Resultaten 1e zes doorlichtingen

Het MKB-Indicatorprogramma heeft tot nu toe een hoofdrapport en zes sectorrapporten opgeleverd. Dit jaar worden nog drie mkb-sectoren doorgelicht, op terrein van logistiek, financiële dienstverlening en chemische mkb-maakindustrie. Om breed en effectief in bestaande onnodige regeldruk te snoeien is voortzetting van dit programma essentieel. Vanaf 2025 zouden per jaar minimaal 5 sectoren aan dit programma moeten worden toegevoegd.

Grootste knelpunten alle sectoren:

- Maar liefst 71 tot 93 wettelijke verplichtingen per bedrijf
- Loondoorbetaling bij ziekte (incl. meewerken aan re-integratie) is grootste knelpunt
- Hoe kleiner het bedrijf, hoe hoger de regeldrukkosten (wat zwaar drukt op de marges)
- Circa 2/3 van de regeldrukkosten gaat op aan externe adviseurs (15-45% aan interne kosten en voor 55-85% aan externe kosten, afhankelijk van de sector)
- 10% tot 1/3 van alle verplichtingen is slecht werkbaar (afhankelijk van sector)

(bron: Sira Consulting)

Top 10 knelpunten

Het hoofdrapport bevat een top 10 regeldrukknelpunten, waarvan 7 generiek en 3 sectorspecifiek en geeft suggesties voor mogelijke oplossingen.

Generiek

1. Loondoorbetaling bij ziekte,
2. Ontslag bij langdurige arbeidsongeschiktheid,
3. Betalen transitievergoeding tijdelijk contract
4. WAB,
5. CBS-enquêtes,
6. Het uitvoeren van de RI&E,
7. Aantonen naleving privacyregels.

Sectorspecifiek

8. Controles zwembadwater,
9. Veiligheidseisen gebouwde machines,
10. Bijschrijven dagleidinggevende Alcoholvergunning horeca.

Meer informatie vindt u op <https://www.regeldrukmonitor.nl/mkb-indicatorbedrijven/resultaten-mkb-indicatorbedrijven>

2.3. REGELDRUK IN DE UITVOERING

Uitvoering en Toezicht

Goed toezicht is van groot belang, niet alleen vanuit veiligheidsoogpunt, maar ook voor het waarborgen van een gelijk speelveld tussen bedrijven.

In een ideale wereld is dit toezicht proportioneel, risicogestuurd en adviseren toezichthouders (goedwillende) ondernemers over naleving van regels. De praktijk is weerbarstiger.

Regelmatig zoeken toezichthouders met zeer strikte interpretaties de grenzen van de wet op of gaan er overheen. Dit is met name het geval bij de interpretatie van richtlijnen en verordeningen, met min of meer open of vagere normen. Niet zelden zetten toezichthouders daar met hun interpretaties een nationale kop op, dus ook op verordeningen (zie bijlage Inventarisatie nationale koppen).

VOORBEELD

Nationale kop: Externe toetsing Risico-Inventarisatie & Evaluatie (RI&E)

Nederland is de enige lidstaat binnen de EU met een verplichte externe toetsing van de RI&E. Dit kost het bedrijfsleven naar schatting meer dan 500 miljoen euro per jaar.

Dit is dus niet alleen een zware, maar ook een zeer kostbare kop, waaruit bovendien een almaar uitdijende toetsingsindustrie is ontsproten - in een extreem krappe arbeidsmarkt
(zie uitwerking in hoofdstuk Laaghangend fruit.

Daarnaast geven departementen via beleidsregels strengere uitleg van wetgeving mee aan toezichthouders. Hier vindt geen democratische controle op plaats (want beleidsregels zijn in theorie niet rechtstreeks gericht aan burgers/bedrijven, in de praktijk is dat natuurlijk wel het geval).

Bedrijven kunnen alleen bij de rechter terecht als ze het niet eens zijn met de te strikte interpretatie, en pas nadat ze een boete hebben gekregen. Hoewel dergelijke zaken regelmatig gewonnen worden, is de juridische route voor kleine ondernemers vaak onbegaanbaar.

Regeldruk in de uitvoering beperkt zich niet tot Rijksinspecties. Ook Zelfstandige Bestuursorganen (ZBO's) en organisaties zoals de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) maken zaken vaak te ingewikkeld, door processen en kwaliteitseisen onnodig complex te maken, of door strenge eisen te stellen aan de verantwoording van subsidies. Het ATR is regelmatig kritisch op de regeldruk die nieuwe subsidieregelingen veroorzaken. In plaats van uit te gaan van wantrouwen en iedereen met zware verantwoordingseisen te belasten, zou steekproefsgewijs gecontroleerd kunnen worden, gecombineerd met lichtere verantwoordingseisen voor iedereen. Dit zou niet alleen de regeldruk voor bedrijven verlagen, maar ook de ambtelijke capaciteit ontlasten.

Toezicht betaald door bedrijfsleven

Een ander probleem is dat toezichthouders die door het bedrijfsleven worden gefinancierd, vaak inefficiënt werken. Een voorbeeld hiervan zijn de hoge kosten van laboratoria van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA):

Ook is soms sprake van 'mission creep', waarbij toezichthouders hun taken verder uitbreiden. Het kost zowel toezichthouder als ministerie immers niets. De toezichtkosten voor financiële dienstverleners blijven stijgen: De Nederlandsche Bank (DNB) van 185 miljoen euro (2019) naar 242 miljoen euro (2023) per jaar, en de Autoriteit Financiële Markten van 106 miljoen euro (2020) naar ruim 125 miljoen euro vorig jaar.

Er is geen incentive om efficiëntieslagen te maken. Zo kreeg het ministerie van Financiën 12 juli 2024 het advies van ATR om het [Wetsvoorstel Toezichtondersteunende rapportage](#) in te trekken (dictum 4). Met dit wetsvoorstel kwam er weer een rapportageplicht voor financiële instellingen bij, dit keer om AFM zicht te geven op marktontwikkelingen die *mogelijk* negatieve gevolgen hebben voor consumenten. Dit terwijl er geen aantoonbare misstanden of risico's waren, en de AFM al de bevoegdheid heeft om inlichtingen bij bedrijven op te vragen indien nodig.

VOORBEELD

Nederland heeft te maken met een dreigend verlies van fruitimport door te hoge inspectiekosten. Dit creëert een ongelijk speelveld in de EU. De integrale kostprijsberekening en doorbelasting van de inspectiediensten (NVWA en KCB) worden dermate kostbaar dat de importeurs aangeven dat zij importstromen gaan omleggen naar Antwerpen. Daarmee verliest de Rotterdamse haven aan importantie en het schaadt ons vestigingsklimaat.

VOORSTELLEN:

A. Schrap nationale koppen

Nationale koppen schaden de concurrentiepositie Nederlandse bedrijven. Een voorbeeld hiervan is het extreem strenge stoffenbeleid dat chemische bedrijven inmiddels de grens over jaagt. In een aparte bijlage 'Inventarisatie nationale koppen' staan voorbeelden van nationale koppen – inclusief te strikte interpretaties van toezichhouders - die wat ons betreft allemaal geschrapt kunnen worden.

VOORBEELD

REACH verplicht zware maatregelen per Zeer Zorgwekkende Stof (ZZS)

- Het Europese Chemische Agentschap (ECHA) heeft circa 200 tot 300 zeer zorgwekkende stoffen geïdentificeerd waarop REACH van toepassing is.
- Het RIVM gaat uit van 2000 ZZS.
- De Omgevingsdienst Rijnmond controleert op 2350 ZZS, omdat de provincie Zuid-Holland REACH ook toepast op potentiële ZZS.

Het is een politieke keuze om mijlenver vooruit te lopen op de EU, maar niet een zonder gevolgen.

B. Meldpunt te strikte interpretaties toezichhouders

Voor branches en bedrijven staat alleen de gang naar de rechter open bij vermoedens van te strikte interpretaties toezichhouders.

- Verzoek **ATR** een **werkwijze** te ontwikkelen voor **meldingen** over onnodige regeldruk toezicht/uitvoering bestaande regelgeving. *Doel:* kwalitatief goed onderbouwde meldingen van stakeholders die niet onnodig veel uitzoekwerk vergen voor ATR om tot een advies te komen.
- Ontwikkel daarbij een vervolgtraject, waarbij ministeries 'gegrond' geachte meldingen van te strikte interpretaties opakt en oplost.

C. Onderzoek de implementatie van richtlijnen in meerdere lidstaten met AI

Drie Nederlandse adviesbureaus doen momenteel onderzoek in opdracht van het EU Economisch Sociaal Comité (EESC), waarbij met behulp van AI (specifiek met Large Language Models) wordt gekeken hoe bepaalde richtlijnen in verschillende lidstaten zijn geïmplementeerd om de meest effectieve en efficiënte implementatie te identificeren (van goldplating naar golden standard). Het gebruik van AI maakt analyses mogelijk die voorheen niet uitvoerbaar waren. Deze methode kan ook in Nederland worden ingezet op zwaar overgereguleerde terreinen, zoals ARBO en ZZS, om goede voorbeelden uit andere lidstaten te inventariseren en over te nemen.

D. Commissie Regeldruk Uitvoering en Toezicht

In 2008 is de publiek-private Commissie regeldruk bedrijven onder leiding van Bernard Wientjes (toen voorzitter VNO-NCW) opgericht om zich over vraagstukken (knelpunten) met betrekking tot regeldruk te buigen⁶. Deze commissie heeft tot daadwerkelijke vermindering van regeldrukknelpunten geleid. Een vergelijkbare commissie zou zich met vraagstukken over regeldruk voortkomend uit de uitvoering kunnen gaan bezighouden en het structureel voorkomen daarvan. De samenstelling kan verbreed wordt met voorbeeld de directeur van het CPB en ATR, voorzitter SER en expertise op gebied van AI en regeldruk (implementatie EU-regelgeving). Uitwerking van risico bereidheid is een thema.

E. Ontwikkel een AI-tool voor risicogestuurd toezicht

Steeds meer regelgeving in combinatie met beperkte toezichtcapaciteit heeft als gevolg gehad dat toezicht op en uitvoering van regelgeving in hoge mate op het bord van ondernemers terecht is gekomen via rapportages, meldingen en keuringen en certificeringen. Dit zijn geen doelmatige manieren om beleidsdoelen te bereiken.

⁶ Verder met deelname van de SG EZ, voorzitter Inspectieraad, wetenschap en bedrijfsleven

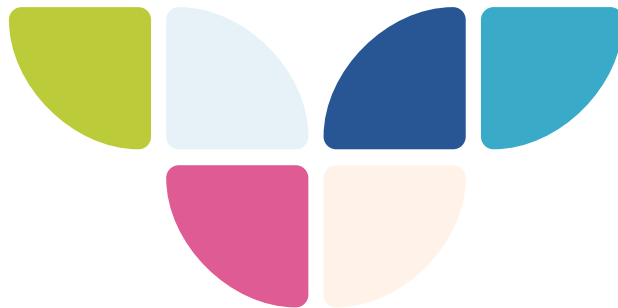
In plaats daarvan is risicogestuurde handhaving op de werkvloer veel effectiever, waardoor al die rapportages niet nodig zijn. Nederland hanteert doorgaans de hoogst mogelijke boetes binnen de EU, wat handhaving tot een effectief afschrikmiddel maakt.

Ontwikkel één AI-tool voor alle rijksinspecties, specifiek voor risicogericht toezicht op bedrijven (niet burgers). Veel kenmerken van bedrijven die zich niet aan de regels houden, zijn doorgaans al bekend bij toezichthouders. In plaats van dat elke toezichthouder zelf een AI-oplossing ontwikkelt, is het veel zinvoller om één AI-tool te bouwen die door verschillende inspecties gebruikt kan worden met specifieke prompts.

2.4. LAAGHANGEND FRUIT

Naast bovenstaande aanpak is het van belang om merkbaar en zichtbaar aan de slag te gaan met regeldruk. Dit geeft ondernemers het vertrouwen dat het kabinet serieus is in zijn streven om regeldruk te verlichten, en het laat zien dat een andere aanpak mogelijk is zonder grote negatieve gevolgen. We hebben een lijst opgesteld met zeven voorbeelden van “laaghangend fruit” waarmee snel voortgang kan worden geboekt.

A. Nationale kop: externe toetsing RI&E (Arbo)

Elke werkgever met minimaal één FTE in dienst moet een Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) opstellen en verplicht laten toetsen. Werkgevers met maximaal 25 werknemers die gebruikmaken van een branche-RI&E zijn vrijgesteld van deze toetsing. Nederland is de enige EU-lidstaat met een verplichte externe toetsing van de RI&E, wat de Nederlandse invulling onnodig zwaar en kostbaar maakt. Dit heeft geleid tot een uitdijende toetsingsindustrie in een toch al krappe arbeidsmarkt. VNO-NCW/ MKB Nederland wil de verplichte toetsing van RI&E's afschaffen, vooral voor werkgevers met maximaal 25 werknemers, of deze aanzienlijk vereenvoudigen. Een mogelijke verbetering is het schrappen van bepaalde Arbowetverplichtingen in de RI&E en het beperken van de toetsing tot één kerndeskundige. Om een tekort aan kerndeskundigen te voorkomen, stellen we voor om bestaande certificaten geldig te laten blijven tot medio 2027.

Daarnaast moet er een vrijstelling komen voor laagrisico-bedrijven (MKB-bedrijven met laag verzuim), omdat de RI&E voor hen disproportioneel, moeilijk uitvoerbaar, duur en niet effectief is.

Sinds 1 juli 2022 zijn de regels voor externe toetsen nog verder aangescherpt door de toezichthouder (NLA), wat tot onhaalbare eisen voor het MKB leidt. Dit verhoogt de kosten voor werkgevers en zorgt voor frustratie, zonder dat de veiligheid daadwerkelijk verbetert. In plaats van toetsing door één kerndeskundige, moeten nu drie kerndeskundigen de RI&E toetsen. Er is echter een tekort aan kerndeskundigen, wat de situatie verergert. Als een RI&E niet getoetst is, kan dat leiden tot boetes.

Globale berekening regeldruk toetsing RIE (volgens aangescherpt Certificatieschema)

In Nederland zijn ongeveer 600.000 bedrijven RI&E-plichtig. Bijna 400.000 bedrijven hebben maximaal 25 werknemers, naar schatting zal 45% daarvan onder een branche-RI&E vallen (uitzondering externe toetsing). 420.000 bedrijven vallen onder de externe toetsingsplicht. Ervan uitgaande, dat een RI&E iedere vier jaar moet worden herzien, betekent dit dat 105.000 RI&E's per jaar moeten worden opgesteld en getoetst door 3 kerndeskundigen. Elke kerndeskundige stelt een toets- en adviesrapport, wat circa 8 uur per deskundige kost. Immers voor een serieuze toetsing zal een bezoek aan het bedrijf moeten worden gebracht. Aan uren betekent dit per kerndeskundige 840.000 (105.000 x 8). In aanmerking nemende, dat een kerndeskundige circa 1.200 operationele uren per jaar heeft, betekent dit derhalve, dat 700 arbeidshygiënisten, 700 A&O'ers en 700 hoger veiligheidskundigen bezet zijn met alleen al het toetsen van de RI&E.

Uurtarief arbeidshygiënist en Arbeidsdeskundige is ongeveer gelijk: 175 euro per uur.
Uurtarief bedrijfsarts: 260 euro per uur.

$175 \times 8 \text{ uur} \times 105.000 \text{ RI\&E's} = 147 \text{ mln}$
 $\times 2 \text{ kerndeskundige} = 294 \text{ mln}$

$260 \times 8 \text{ uur} \times 105.000 \text{ RI\&E's} = 218,4 \text{ mln}$

KOSTEN EXTERNE TOETSING:
CIRCA 512,4 MLN EURO PER JAAR (tel uit je winst)

Voorstellen

- Schaf de verplichte externe toetsing af of vereenvoudig deze aanzienlijk.
- Schrap de RI&E-verplichtingen voor laagrisicobedrijven, vooral voor kleine ondernemers.
- Verminder de regeldruk op Arbo-gebied, bijvoorbeeld door het schrappen van jaarlijkse keuringen van veilige arbeidsmiddelen.

B. Openbare jaarverantwoording WMG (zorg)

De wijziging van de Regeling openbare jaarverantwoording WMG illustreert hoe alle instrumenten in de beleidsvoorbereidende (ex-ante) fase hebben gefaald en waarom een rapportageverplichting ontoereikend is als toezichtinstrument.

De wet en regeling openbare jaarverantwoording is bedoeld als maatschappelijke verantwoording van zorgaanbieders over de besteding van collectieve middelen, aldus de Memorie van Toelichting (MvT). Zo kunnen burgers en stakeholders de zorgverleners controleren. Gezien de grote hoeveelheid zorgaanbieders en tegen de achtergrond van het beperken van de toezichtlast voor zorgaanbieders, is het onwenselijk en ondoenlijk dat externe toezichthouders iedere afzonderlijke zorgaanbieder controleren.

Deze enorme rapportageplicht moet risicogestuurd toezicht faciliteren, volgens de MvT.

Het probleem is echter de handhaving van fraude, met name op het terrein van persoonsgebonden budgetten (pgb). De gekozen oplossing veroorzaakt een enorme rapportageplicht voor alle zorgaanbieders, maar lost falende handhaving niet op.

Vijf keer negatief advies ATR

Al vijf keer op rij heeft ATR negatief geadviseerd over de openbare jaarverantwoording omdat nut en noodzaak niet zijn aangetoond. Ondanks diverse aanpassingen blijven de administratieve lasten voor zorgaanbieders buitenproportioneel en de regeling inefficiënt. Het college constateert telkens dat niet duidelijk is welk probleem met het instrument openbare jaarverantwoording wordt opgelost.

In de MKB-toets werden ernstige zorgen geuit over de proportionaliteit. Het zelfde geldt voor de reactie van Eerstelijnszorgbranches (Actiz, GGZ, Valente, VGN, LHV, KNMT, InEen, KNOV, LVVP, KNGF, NVM, ONT, KNMP)⁷ op de internetconsultatie. Eerste negatieve advies ATR over Besluit WMG (dictum 4) is van 20-3-2020⁸, daarna negatieve aanvullende zienswijze 1 juli 2021⁹; daarna negatief advies over regeling WMG op 6 augustus 2021¹⁰, op 10 november 2023 wederom negatief advies over Pauzeknop WMG houd deze ingedrukt¹¹ en tenslotte negatief advies op 11 juli jl. over wijziging regeling WMG¹² (dictum 4).

Voorstellen

- Stel regeling openbare jaarverantwoording WMG niet vast.
- Trek de Wet openbare jaarverantwoording WMG in.

⁷ <https://www.internetconsultatie.nl/regelingjaarverantwoordingwmg/reactie/8773009a-8d3c-484d-a187-185bf6751a94>

⁸ <https://www.atr-regeldruk.nl/besluit-jaarverantwoording-wmg/>

⁹ <https://www.atr-regeldruk.nl/regeling-jaarverantwoording-wmg/>

¹⁰ <https://www.atr-regeldruk.nl/wp-content/uploads/2021/07/U112-Ministerie-van-VWS-Regeling-Jaarverantwoording-Wmg-w.g.pdf>

¹¹ <https://www.atr-regeldruk.nl/wp-content/uploads/2023/11/U096-Min-VWS-AMvB-Pauzeknop-jaarverantwoording-w.g.pdf>

¹² https://www.atr-regeldruk.nl/wp-content/uploads/2024/07/2024-U065-Min-VWS-Wijziging-Regeling-openbare-jaarverantwoording-w.g._.pdf

C. Bijschrijfplicht dagleidinggevenden horeca

Voorstel

- Schrap de bijschrijfplicht dagleidinggevenden horeca.

Regeldruk

De bijschrijfplicht voor dagleidinggevenden in de horeca is een voorbeeld van overbodige regeldruk die niet werkt. Laaghangend fruit in regeldrukvermindering wordt niet geplukt: 30.000 bedrijven moeten gemiddeld twee keer per jaar bijschrijven, en leges per bijschrijving lopen op tot 350 euro (de becijferde regeldruk in het besluit klopt niet en is minimaal 13 miljoen euro).

De bijschrijfplicht is ontstaan om te controleren of dagleidinggevenden in de horeca een diploma Sociale Hygiëne hebben in verband met de verstrekking van alcohol (Alcoholwet). Om dit te toetsen, moest elke nieuwe leidinggevende tegen hoge leges worden bijgeschreven op de Alcoholvergunning. Inmiddels kan de BOA een online database raadplegen en ter plekke controleren of leidinggevenden over dit diploma beschikken. De bijschrijfplicht is hiermee overbodig geworden,

wat ook zou leiden tot ambtelijke lastenverlichting. Uit onderzoek van Sira Consulting blijkt bovendien dat er onvoldoende data is om de doelmatigheid van deze verplichting te kunnen onderbouwen. Toch weigert VWS de bijschrijfplicht af te schaffen voor de horeca (hij is wel voor slijters afgeschaft), want het zou een belangrijk argument zijn tegen ondermijning. Dit houdt argument houdt echter geen stand. Dagleidinggevenden zijn barkeepers met een diploma Sociale Hygiëne, niet meer en niet minder. In een stad als Leiden werken vooral studenten als dagleidinggevenden in de horeca, die zouden dan een Bibobtoets (tegen witwassen!) moet ondergaan? Hoewel de Bibob als argument wordt aangevoerd om deze administratieve last niet te schrappen, zijn er (gelukkig) geen voorbeelden bekend van gemeenten die de Bibob hebben ingezet om een dagleidinggevende financieel door te lichten.

D. Overheidsaanbestedingen

Op gebied van overheidsaanbestedingen valt flink te vereenvoudigen voor ondernemers, met name in de uitvoering. Onderstaande maatregelen zijn daarbij het meest effectief:

Voorstellen

- Verhogen drempel enkelvoudige opdrachtverlening tot 65.000 euro
- Vervangen van minicompenties binnen raamovereenkomsten door enkelvoudige opdrachtverlening

1. Verhogen drempel enkelvoudige opdrachtverlening (EVO)

In 2012 is de drempel van 33.000 euro voor directe gunningen van overheidsopdrachten vastgesteld. Daarboven moet worden aanbesteed wat voor zowel overheid als ondernemer met behoorlijke administratieve lasten gepaard gaat. De inflatieontwikkeling sinds 2012 rechtvaardigt dat dit drempelbedrag flink naar boven wordt opgeschroefd.

2. minicompenties binnen raamovereenkomsten

Voor goederen of diensten relatief veel worden ingekocht sluiten aanbestedende diensten raamovereenkomsten met meerdere ondernemers, die zij selecteren middels een Europese aanbesteding. Voor de gunning van afzonderlijke opdrachten onder de raamovereenkomst houden zij mini-compenties, in feite meervoudig onderhandse procedures. Voor ondernemers betekent dit dat zij eerst veel tijd moeten investeren in een vaak complexe Europese aanbesteding, om dit vervolgens bij elke opdracht nog eens dunnetjes over te doen.

Uit een enquête die in opdracht van de Rijksinkoop samenwerking is uitgevoerd, blijkt dat ondernemers gemiddeld 12 uur besteden per minicompentie. Ook voor raamovereenkomsten met meerdere contractanten geldt een minimum van drie. Dit betekent dat ondernemers voor één opdracht gemiddeld drie keer moeten deelnemen, waarmee de tijdsbesteding per opdracht op 36 uur komt.

Ook hierbij geldt dat ook aan overheidszijde grote besparingen kunnen worden gerealiseerd. Uit dezelfde enquête blijkt dat opdrachtgevers en inkopers gezamenlijk bijna 40 uur besteden aan een minicompentie. Het opstellen en beoordelen van een EVO onder een raamovereenkomst kost gemiddeld 20 uur. Een besparing van 50%.

Onderzoek toont verder aan dat ruim 50% procent van de minicompenties bij de Rijksinkoop samenwerking voldeed aan de voorwaarden voor enkelvoudige opdrachtverlening. Als de drempel hiervoor zou worden verhoogd tot 50.000 euro loopt dit aandeel op tot ruim 70%. MKB-Nederland pleit ervoor deze minicompenties te vervangen door EOV. Uiteraard geldt ook voor deze maatregel dat aanbestedende diensten een systematiek moeten ontwikkelen om gelijke behandeling van raamcontractanten en transparantie te borgen.

E. Twee wetsvoorstellen in de pijplijn die z.s.m. ingetrokken moeten worden:

1. Verbod op chocolade sinterklaas, paaseitjes, autodrop en kindermenu's

Er heeft een MKB-toets plaatsgevonden over een verbod op kidsmarketing voor ongezonde producten (alles wat niet in schijf van 5 staat). Via diverse reclamecodes heeft Nederland al een verbod op kidsmarketing tot en met 12 jaar. Dit voorstel is hier een enorme uitbreiding van, want tot 18 jaar wordt het volgende verboden:

- Niet alleen reclame en verpakkingen gericht op kinderen (tot 18)
- Ook producten zelf in vorm van een dier of fantasiefiguren en de term 'kind'.
- Dit geldt allemaal ook voor producten / gerechten voor consumptie ter plaatse.
- Voorstel gaat nog veel verder (ook kleuren et cetera).

Dus geen paashazen, chocolade sinterklazen, marsepeinen varkentjes, snoep (apenkoppen, biggetjes, boerderijdrop et cetera). Het kindermenu wordt verboden. In plaats daarvan zou een ondernemers 'halve portie' op menu kunnen zetten, maar die is dan voor iedereen beschikbaar, want ze mogen het woord 'kind' niet meer gebruiken. Hoewel onderstaand menu niet het woord 'kind' gebruikt, maar 'kalfjes' zou de vormgeving – o.m. tekening van koe – betekenen dat dit hele menu verboden wordt (voor kinderen aansprekende promotie van ongezonde gerechten). Overgewicht is een enorm complex, sociaal-cultureel probleem (bij volwassen veel groter dan bij kinderen tot 18 jaar), dat vraagt om een doordachte, integrale benadering.

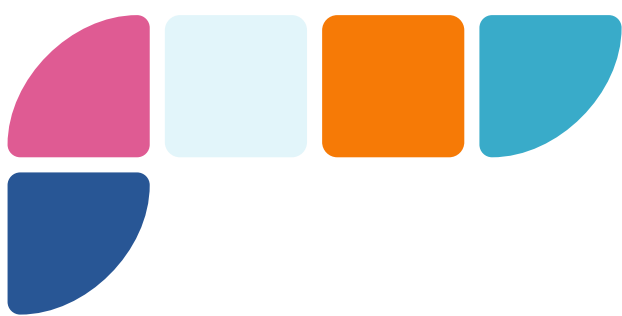
2. Rapportageplicht grensoverschrijdend gedrag

Er is een wetsvoorstel in de maak (weten we vanwege MKB-toets) die een gedragscode grensoverschrijdend gedrag + klachtenregeling + klachtencommissie verplicht stelt aan bedrijven en in detail voorschrijft hoe deze regelingen er uit moeten zien. Bedrijven met minder dan 10 werknemers zijn uitgezonderd. Het is in feite een uitwerking art. 3.2 Arbowet: "De werkgever voert, binnen het algemeen arbeidsomstandighedenbeleid, een beleid gericht op voorkoming en indien dat niet mogelijk is beperking van psychosociale arbeidsbelasting."

Bedrijven en organisaties zijn veelal bezig met het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag. Zij realiseren zich dat dit allereerst een aanpak op het bevorderen van sociale veiligheid vereist en hiermee inzet op cultuur. Daarbij kan een aanpak per bedrijf en sector verschillen, er moet ruimte zijn voor maatwerk. Vanuit de Stichting van de Arbeid helpen we dan ook bedrijven en sectoren met deze aanpak. Dit is niet iets wat je in gedetailleerde regels kan voorschrijven.

Door bedrijven te verplichten een gedragscode, klachtenregeling en klachtencommissie in te voeren en aan te stellen en deze zaken ook nog eens in detail voor te schrijven hoe deze er uit moeten zien, wordt aanpak van grensoverschrijdend gedrag in de vorm gegoten van administratieve procedures en compliance. Het ligt zeer voor de hand dat ook dit voorstel het advies dictum 4 (intrekken voorstel) van ATR gaat krijgen, want met deze administratieve verplichtingen wordt grensoverschrijdend gedrag niet voorkomen. Het wetsvoorstel is nog niet in consultatie. Dus intrekken ervan is laaghangend fruit.

3. VOORKOMEN

3.1. FOCUS OP UITVOERING

In de afgelopen jaren zijn er zoveel nieuwe regels bijgekomen dat het nu wenselijk is om de focus te leggen op een goede uitvoering en op het afschaffen en vereenvoudigen van onnodige regeldruk. Het vereenvoudigen van regelgeving en het implementeren van nieuwe regels vergt ook ambtelijke capaciteit.

Daarom is het positief dat het Hoofdlijnenakkoord geen stapels nieuw beleid aankondigt en dat niet elk groot en voor ondernemers relevant dossier weer volledig wordt omgegooid. Er is genoeg beleid; de focus moet nu liggen op uitvoering. Als ondernemers meer stabiliteit en ruimte krijgen, durven ze weer te investeren.

De inzet in Brussel zou dezelfde moeten zijn: beleidsarm en met een focus op uitvoering, waarbij aandacht wordt besteed aan een gelijk speelveld binnen de interne markt en de stevige taak om regeldruk te verminderen

Volgorde ex-ante toetsing (wetsvoorstel):

1. Toetsen Beleidskompas
2. MKB-toets (panelgesprek)
3. Internetconsultatie
4. Advies ATR,
5. Ambtelijk voorportaal
6. Onderraden en Ministerraad
7. Raad van State
8. Parlement

Ex-ante toetsing betreft stap 1 t/m 6

3.2. SCHERP WAARBORGEN TEGEN REGELDruk AAN (EX-ANTE TOETSING)

Met ex-ante toetsing worden de gevolgen van (beoogde) nieuwe regelgeving in kaart gebracht.

Hier wordt op papier al veel aan gedaan. Zo zijn op beleidskompas.nl vele relevante toetsen te vinden ten behoeve van de kwaliteit van nieuwe regels in brede zin.

Voor het voorkomen van regeldruk zijn vooral de Bedrijfseffectentoets (inclusief regeldruk), MKB-toets en de uitvoeringstoets relevant. Deze toetsen zijn niet openbaar, maar worden verwerkt in de Memorie van Toelichting (MvT).

Het ATR toetst of de regeldruk vooraf goed in kaart is gebracht en of het voorstel geen onnodige regeldruk bevat. Dit advies is wel openbaar.

VOORSTELLEN:

1. Zet 'vertrouwen' om in handvatten en instrumenten

"De overheid moet uitgaan van vertrouwen jegens de burgers," aldus het Hoofdlijnenakkoord. Het is belangrijk dat deze basis van vertrouwen verwerkt wordt in de toolbox van de overheid.

- a. Maak een *overzicht van lastenluwe beleids- en handhavinginstrumenten* (op basis van vertrouwen), alsmede handvatten voor risico-acceptatie. Vul de Bedrijfseffectentoets (BET) aan met vragen over vertrouwen en risicobereidheid. Risicobereidheid gaat meer om de beïnvloedbaarheid + impact regeldruk, dan louter kans en impact van het risico zelf.
- b. Twee jaar geen nieuwe *rapportageverplichtingen* (dit instrument gaat uit van wantrouwen: bewijs proactief dat je aan de regels voldoet).
- c. Bekijk mogelijkheden om waar mogelijk microbedrijven en kleine bedrijven (met max 25 werknemers) uit te zonderen van nieuwe regelgeving en rapporteer hierover in de MvT (comply of explain)¹³.

2. Beleidsregels, toezichthouders en nationale koppen

Veel onnodige en kostbare regeldruk, inclusief nationale koppen, komt voort uit beleidsregels van departementen en instructies van toezichthouders, vooral wanneer het Europese regelgeving betreft (uitvoering richtlijnen en verordeningen). Hier is geen parlementaire controle op. Het ATR toetst hier alleen desgevraagd op (in de praktijk komt dit zelden voor). Zie voorbeelden toezichthouders in het hoofdstuk Laaghangend fruit.

- a. Noem een *nationale kop*, gewoon nationale kop in plaats van 'lastenluwe implementatie'. Nu zijn koppen nu nauwelijks herkenbaar. En hanteer de onderstaande, bredere definitie (o.m. in Aanwijzingen voor de regelgeving (AvdR):

Er is sprake van een nationale kop als Nederlandse regelgeving tot en met de interpretatie van toezichthouders en uitvoeringsorganisaties verder gaat dan gezien de Europese Richtlijn of Verordening strikt genomen noodzakelijk is.

Toelichting 9.5 AvdR aanscherpen: 'geen nationale kop, tenzij zwaarwegende maatschappelijke belangen hiertoe aanleiding geven'.

- a. De regeldruk van nationale koppen wordt voortaan apart berekend, zodat ATR hierop kan toetsen.
- b. Het *mandaat van ATR* wordt verruimd naar regeldruk beleidsregels en (werk)instructies toezichthouders, inclusief tussentijdse aanscherpingen hiervan. Dit betekent dat ATR hier standaard op gaat toetsen. Departementen en toezichthouders moeten hiertoe onder meer de regeldruk – in het bijzonder van nationale koppen – in kaart brengen en verantwoorden.
- c. Bij Europese voorstellen, toezichthouders en uitvoeringsorganisaties in een vroeg stadium betrekken t.b.v. een inschatting van de toezichtlasten voor ondernemers en hoe die te beperken (BNC-fiche).

¹³ Motie van het lid Grinwis c.s. over mogelijkheid voor vrijstellingen of een lichter regime voor micro- en/of kleinbedrijven TK 32 637, nr. 605 (28 februari 2024)

3. Vergroot de transparantie en verantwoording in de ex-ante fase

Niet alleen zijn de toetsen in de ex-ante fase niet openbaar, het is ook vaker niet dan wel duidelijk hoe input uit de MKB-toets, internetconsultatie en ATR-advies, verwerkt is.

- a. Negatieve adviezen van ATR worden opgevolgd:
 - voorstellen met dictum 3 worden aangepast en altijd opnieuw voorgelegd aan ATR
 - voorstellen met dictum 4 worden ingetrokken
- b. In de MvT wordt *altijd en puntsgewijs* toegelicht hoe de input (m.n. zorgen) uit de MKB-toets, het ATR-advies en de internetconsultatie al dan niet is verwerkt.
- c. Ex-ante toetsen, inclusief BET, Uitvoeringstoets en verslag MKB-Toets, worden standaard openbaar gemaakt bij de internetconsultatie over een nieuw voorstel.

BIJLAGE 1

RECENTE NEGATIEVE ADVIEZEN ATR

NIET ONDERZOCHT IS WAT ER MET DEZE ADVIEZEN IS GEBEURD.

Datum	Advies	Dictum
22-2-24	<p><i>Aanscherpen van de grenswaarde van de milieuprestatie voor woonfuncties en kantoorfuncties</i></p> <p>Overgangperiode noodzakelijk voor langlopende projecten waarbij de (jarenlange) ontwerpfasen lopende is, maar nog geen vergunning is aangevraagd. Als berekeningen opnieuw moeten worden gemaakt wordt de oplevering van panden vertraagd omdat reeds ontworpen gebouwen mogelijk niet meer aan toekomstige normen voldoen. ATR adviseert verder om de toename van de regeldruk en de conclusie dat deze geen significante effecten hebben op de bouwopgave en de kosten voor nieuwe woningen concreet inzichtelijk te maken, ook in het licht van stijging van de bouwkosten in de afgelopen jaren.</p>	3
25-1-2024	<p><i>Wijzigingsregeling in verband met de met NTA 8800:2024 en de bijbehorende beoordelingsrichtlijnen</i></p> <p>In 2024 zullen 1000 extra controles bij energieadviseurs plaatsvinden en zal de interne audit bij bedrijven met energieadviseurs worden verzwakt i.v.m. de geactualiseerde bepalingsmethode (NTA8800) aan. Het voorstel maakt niet duidelijk waarom de extra controle en verzwaarde audits nodig zijn en wat de omvang is van het probleem dat hiermee moet worden opgelost. In de Kamerbrief staat dat "steeds minder fouten worden gemaakt door energieadviseurs" en dat de eerder genomen maatregelen (waaronder de bijscholingsverplichting) al hebben bijgedragen aan de kwaliteitsverbetering.</p>	4
16-1-2024	<p><i>Onderbouwing nationale koppen IMVO-regelgeving onder de maat</i></p> <p>Na negatief advies ATR zijn de IMVO-criteria vooralsnog uit de Seed Capital module (= subsidie techstarters) geschrapt, maar ATR blijft negatief omdat het streven nog steeds is om IMVO waar mogelijk toe te voegen aan het EZK-bedrijfsleven-instrumentarium.</p>	
15-11-2023	<p><i>Wetsvoorstel wijzigen van de re-integratieverplichtingen in het 2e ziektejaar van werknemers bij kleine en middelgrote werkgevers</i></p> <p>Het college twijfelt in ernstige mate aan de effectiviteit en proportionaliteit van het wetsvoorstel.</p>	4
15-11-2023	<p><i>Verzamelbesluit Bouwbesluit</i></p> <p>Er is een minder belastend alternatief mogelijk bij het verplichten van CO2-meters in klaslokalen en de werkbaarheid van een verplichting voor bedrijven zonnepanelen te plaatsen is twijfelachtig.</p>	3

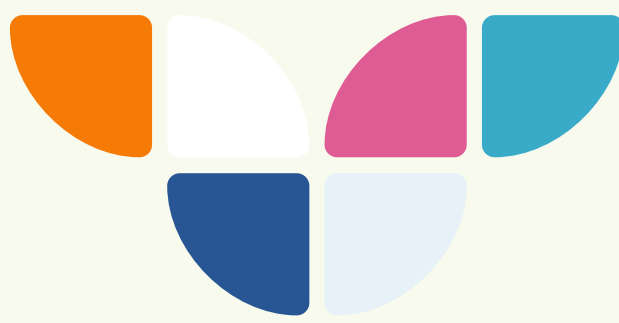
Datum	Advies	Dictum
8-11-2023	<p>Wetsvoorstel verduidelijking beoordeling arbeidsrelaties en rechtsvermoeden</p> <p>Het voorliggende voorstel zal naar verwachting niet voor meer duidelijkheid en rechtszekerheid gaan zorgen, dit wordt bevestigd door de uitkomsten MKB-toets en consultatie.</p>	4
1-11-2023	<p>Implementatie Europese Richtlijn REDIII</p> <p>Geen overtuigende onderbouwing van nut en noodzaak van de maatregelen die volgen uit nationale beleidskeuzes. Onvoldoende inzicht in de werkbaarheid van deze maatregelen en in de regeldrukgevolgen.</p>	4

VOORBEELDEN VAN ADVIEZEN ATR OVER RAPPORTAGEVERPLICHTINGEN

	Dictum	ministerie
<p>12 juli 2024 wetsvoorstel Rapportage hypotheekmarkt DNB (Rh DNB)</p> <p>Onduidelijk / niet onderbouwd waarom deze extra rapportageplicht vanuit statistisch oogpunt noodzakelijk is.</p>	3	Fin
<p>12 juli 2024 Wetsvoorstel Toezichtondersteunende rapportage AFM "De nieuwe rapportageverplichting wordt geïntroduceerd opdat de AFM zicht krijgt op marktontwikkelingen die mogelijk negatieve gevolgen hebben voor consumenten. Noodzaak volstrekt onduidelijk.</p>	4	FIN
<p>Wijziging Besluit kwaliteit gastouderbureaus, Besluit landelijk register kinderopvang, register buitenlandse kinderopvang en personenregister (27 maart 2024)</p> <p>"Uit de toelichting blijkt niet dat nog meer 'papierene maatregelen', zoals het opstellen van een werkplan, gastouders verder gaan helpen. Ook is niet onderzocht of zij in staat zullen zijn een goede uitvoering te geven aan de aanvullende eisen. Bovendien kunnen nieuwe eisen averechts werken, wanneer gastouders afhaken bijvoorbeeld."</p>	4	SZW
<p>Regeling Openbare Jaarverantwoording WMG (zie hfst laaghangend fruit) 11 juli 2024</p> <p>Nut en noodzaak niet aangetoond.</p>	4	VWS

	Dictum	ministerie
<p>24 april 2024 <i>Subsidieregeling ondersteuning werkgevers inzet statushouders</i> (Positief is lichtste verantwoordingsplicht!), maar zo constateert college: in het kader van de steekproefverantwoording gegevens worden opgevraagd, waarover de overheid al beschikt (kopie verblijfsvergunning, loonstaat), is niet overwogen of kleine ondernemers onder lichter regime kunnen (motie Grinwis), en is voor Mkb'ers erg lastig om na te gaan of de subsidie in overeenstemming is met Europese regelgeving met betrekking tot staatssteun. Regeldruk is te laag berekend.</p>	3	SZW
<p>17 mei 2023 <i>Wetsvoorstel invoering meldplicht arbeidsongevallen en vergewisplichten uitleners.</i> De effectiviteit van deze nieuwe verplichtingen is niet onderbouwd. ATR ziet bovendien een alternatief in consequente en strikte handhaving door de NLA van huidige Arbonormen. Daarmee wordt voorkomen dat de regeldruk structureel met bijna € 30 miljoen toeneemt.</p>	4	SZW
<p><i>Wetsvoorstel Toezicht gelijke kansen werving selectie</i> Gaat om schriftelijke werkwijze bij werving en selectie, een vergewisplicht, een schriftelijke procedure en meldplicht. Effectiviteit en daarmee nut, noodzaak, proportionaliteit en werkbaarheid niet aangetoond. <i>(Wetsvoorstel is verworpen in 1e Km)</i></p>	4	SZW
<p>10-12-2020 <i>Verplichte Enquête werkgebonden mobiliteit</i> ATR twijfelt (ernstig) over de mate van doelbereik en effectiviteit van de gekozen normstelling in verhouding tot de hoge lasten die het besluit veroorzaakt.</p>	4	I&W

BIJLAGE 2

REGELDRUKVERMINDERING IN DE ZORG

Analyse ontwikkelingen in de regeldruk in de zorg ATR (3 oktober 2023)

Het ministerie van VWS en de Tweede Kamer doen er goed aan bij incidenten niet automatisch naar nieuwe regelgeving te grijpen. Ook zou het uitgaan van vertrouwen in handelen van zorgprofessionals onnodige regeldruk kunnen voorkomen. Uit de ATR-rapportage komt duidelijk naar voren dat de kwaliteit van voorgenomen regelgeving in de zorg afneemt. Te vaak zijn de regeldrukgevolgen voor zorginstellingen, professionals en burgers niet of onvoldoende in kaart gebracht. Goed afgewogen besluitvorming wordt daardoor in sommige gevallen onmogelijk.

Positieve en negatieve adviezen

Inmiddels geeft ATR meer negatieve dan positieve adviezen bij voorstellen van het ministerie van VWS. Dit komt onder meer doordat nut en noodzaak van de voorgestelde wetgeving niet goed is onderbouwd. Of er wordt niet gekozen voor een alternatief dat met minder regeldruk gepaard gaat. Voorgenomen en dus nieuwe wetgeving kent vaak een te beperkte probleemanalyse als basis. Ook worden voorgenomen maatregelen niet voldoende specifiek beschreven waardoor het effect van de regelgeving onduidelijk wordt. Voor bestaande wet- en regelgeving geldt dat regelgeving te gedetailleerd is en niet snel genoeg aangepast wordt aan veranderingen in de zorg. Ook het feit dat er te weinig wordt vertrouwd op de kennis en kunde van zorgprofessionals speelt mee.

Aanbevelingen: minder incidentenwetgeving, meer vertrouwen in zorgprofessionals

In de rapportage doet ATR een aantal aanbevelingen aan de Tweede Kamer die kunnen helpen om onnodige regeldruk te voorkomen of weg te nemen. Geen incidentenpolitiek meer en
Veel meer uitgaan van vertrouwen in handelen van zorgprofessionals. Andere sturingsinstrumenten dan wet- en regelgeving zouden moeten worden overwogen. Zoals bestuurlijk overleg of voorlichting. Maak regelgeving die aansluit bij 'leefwereld' van zorginstellingen, professionals en burgers. En maak regelgeving niet te gedetailleerd.

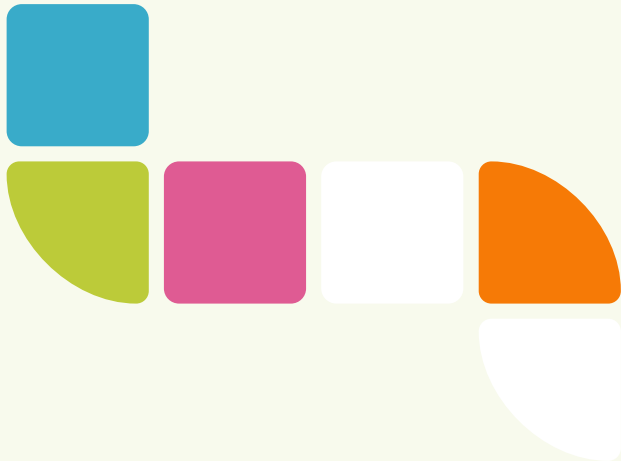

Verbetervoorstellen MKB-Nederland:

1. Schaf de openbare jaarverantwoording WMG af, zie vorige hoofdstuk (Laaghangend fruit)
2. Houd rekening met negatieve ATR-advies over Wet opvraagbaarheid gegevens bij spoedeisende hulp. "Maximale bescherming van de privacy gaat bij dit wetsvoorstel ten koste van kwaliteit en duurzaamheid van zorg. Bovendien leidt het tot onnodig veel administratieve lasten bij het opvragen van patiëntgegevens. Schrap de onnodige uitzonderingen voor betere en simpelere zorg."
3. Er is een expliciete koppeling tussen het verbeteren van gegevensuitwisseling in de zorg en regeldrukvermindering. Dit heeft een aantal facetten:
 - **De bouw van een publieke infrastructuur voor het uitwisselen van gezondheidsdata** op basis van gemeenschappelijk vastgestelde standaarden (met stevige waarborgen voor de privacy van burgers) zorgt voor een vermindering van dubbelregistraties.
 - **Een gedegen hervorming van de zorg-ICT-markt is hier een noodzakelijk onderdeel van.** Enerzijds is er nu namelijk sprake van ontzettende fragmentatie en anderzijds van ongezonde marktmacht en afgeschermded datasilo's. Dit remt innovatie en biedt zorgprofessionals uiteindelijk minder keuze (bijvoorbeeld als ze ontevreden zijn over de gebruiksvriendelijkheid van elektronische patiëntendossiers).
 - Op de langere termijn kunnen **disruptieve innovaties op het gebied van o.a. kunstmatige intelligentie de administratieve lastendruk verder verminderen.** Denk bijvoorbeeld aan simpele programma's die gesprekken tussen zorgverlener en patiënt kunnen registreren. Hierbij blijft natuurlijk het belang van een "human in the loop" om de kwaliteit van zorg te waarborgen.
4. De inkoopvoorwaarden op gemeentelijk niveau zijn een significante bron van administratieve lasten. Wij hebben hier – in het kader van de jeugdzorg – in SER-verband eerder onze zorgen over uitgesproken.¹⁴ Wij hebben een aantal ideeën bij het verminderen van de regeldruk in dit verband:
 - **Zorg voor een passende schaalgrootte bij de inkoop, organisatie en aansturing van jeugdzorg.** Idealiter gezien verhoudt het werkgebied van aanbieders zich tot de schaalgrootte waarop wordt ingekocht. Op sommige terreinen zou dit betekenen dat er niet mee rop gemeentelijk, maar bijvoorbeeld op regionaal niveau wordt ingekocht.
 - **Harmoniseer de contracteringsvoorwaarden waar mogelijk.** Vaak bestaan er in de praktijk significante verschillen in de manier waarop gemeenten zorg inkopen. Zorgaanbieders die in meer gemeenten actief zijn, zijn hierdoor nog meer tijd kwijt aan het invullen van allerlei formulieren. Dit kan beter.
 - **Kijk ook goed naar de administratieve lasten op het raakvlak tussen zorg en het sociaal domein.** We willen de verbinding tussen deze twee verstevigen, maar zorgaanbieders zijn op dit snijvlak vaak nog veel tijd kwijt aan administratieve lasten.

¹⁴ Advies 21/05 Jeugdzorg: van systemen naar mensen - Tien aanbevelingen voor de korte termijn (ser.nl), vanaf p. 55

5. Structureel zit het probleem hem vaak niet in één precieze wet, maar in de **stapeling van administratieve lasten**. Dit is vooral in de eerstelijnszorg een groot probleem.

- Er lopen verschillende trajecten om de transparantie van de bedrijfsvoering van zorgaanbieders te vergroten, oneigenlijk gebruik van publieke middelen tegen te gaan en integere bedrijfsvoering te bevorderen. Denk hierbij aan de Wtza en de Wibz bijvoorbeeld. De doelen achter deze wetgeving zijn niet per se verkeerd,
- maar de hoeveel administratie die hier voor (kleinere) zorgaanbieders bij komt kijken valt niet te onderschatten.
- Er zit altijd een spanningsveld tussen het meten van de kwaliteit van zorg middels registraties en de administratieve lastendruk die hieruit voortkomt. Enerzijds hebben zorgverzekeraars adequate kwaliteitsinformatie nodig om te kunnen sturen op kwaliteit van zorg. Anderzijds wordt er veel op een onzinnige/dubbele manier geregistreerd. Hier valt nog veel winst te behalen.

6. De afgelopen periode is er veel gewerkt aan het verminderen van administratieve lasten via het programma "ontregel de zorg". Alhoewel de voor-nemens en insteek van dit programma goed waren valt de uiteindelijke effectiviteit te betwijfelen. Vooruitblikkend kunnen we hier een aantal lessen uit trekken:

- Het ministerie van VWS had binnen dit programma **onvoldoende doorzettingsmacht** om met de vuist op tafel te slaan en kortweg te zeggen dat bepaalde zaken niet meer geregistreerd / gevraagd zouden worden.
- De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat een groot deel van de administratieve lastendruk **ook door het veld zelf opgelegd wordt**. Veel zit hem in de verantwoordingsplichten die veldpartijen elkaar opleggen of in het voldoen aan verplichtingen richting, bijvoorbeeld, toezichthoudende instanties. Het is goed om dit qua verwachtingsmanagement richting de komende periode in het achterhoofd te houden. **Spreek het veld zelf daarom ook aan op de administratieve lasten die zijzelf veroorzaken.**

VNO-NCW

Bezuidenhoutseweg 12
2594 AV Den Haag

Dit is een uitgave van MKB-Nederland en VNO-NCW
Augustus 2024